Для службового користування
Прим._____

ДОКТРИНА
“СПЕЦІАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ”

ГРУДЕНЬ – 2020

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
виготовлення копій з дозволу розробника військової публікації.

КОМАНДУВАННЯ СИЛ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Для службового користування
Прим. № ___

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Генерального штабу
Збройних Сил України
генерал-лейтенант
Сергій КОРНІЙЧУК
"26" 12 2020 року

ДОКТРИНА
"СПЕЦІАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ"

Військова керівна публікація військовим організаційним структурам що визначає основні положення щодо спеціальних операцій ЗСУ

ГРУДЕНЬ – 2020
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
виготовлення копій з дозволу розробника військової публікації.
КОМАНДУВАННЯ СИЛ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

BEREGINI

ПЕРЕДМОВА

Доктрину "Спеціальні операції" (далі – Доктрина) розроблено робочою групою офіцерів Командування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України (далі – ССпО) та погоджено із заінтересованими органами військового управління, структурними підрозділами Генерального штабу Збройних Сил України.

Вона визначає систему офіційних поглядів і положень щодо військових публікацій, які розкривають зміст спеціальних операцій, що проводяться в різних просторах (на суші, на морі, у повітрі, інформаційному) та для інших публікацій, в яких визначаються питання підготовки спеціальних операцій, управління військовими частинами (підрозділами) ССпО та їх забезпечення.

У Доктрині враховано вимоги керівництва держави та Збройних Сил України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності з країнами – членами НАТО, досвід підготовки та застосування військових частин (підрозділів) ССпО в ході проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей.

Усі питання, що стосуються цієї Доктрини, надсилати до Командування ССпО на адресу: 07404, м. Бровари, Київська область, Командування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, електронна адреса в АСУ "Дніпро" hrey@grey.dod.ua., АСУ "Седо-М" – індекс 331 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 75-21-083).

ЗМІСТ

№ з\п	Розділ	Стор.
	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	4
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	5
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	7
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	9
1.	ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ	10
1.1.	Операційне середовище	10
1.2.	Мета спеціальної операції	10
1.3.	Характеристики спеціальних операцій	11
1.4.	Ознаки спеціальних операцій	11
1.5.	Вимоги до спеціальних операцій	12
2.	ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ	13
2.1.	Особливості підготовки спеціальної операції	13
2.2.	Основи ведення спеціальної операції	17
2.3.	Управління в ході ведення спеціальної операції	19
3.	СПЕЦИФІЧНІ ЗАВДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ	21
3.1.	Підтримка діяльності, спрямованої проти терористичних загроз і піратства	22
3.2.	Протидія розповсюдженню хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної зброї	22
3.3.	Рятування та евакуація осіб, які вимушено перебувають на території противника або території тимчасово неконтрольованій державою	22
3.4.	Військова допомога	22

ВСТУП

Наявність ССпО у складі Збройних Сил України (далі – ЗС України) обумовлена необхідністю ефективного реагування на сучасні загрози національній безпеці України у воєнній сфері, відбиття збройної агресії на території Донецької та Луганської областей України, особливо в умовах ведення Російською Федерацією так званої "асиметричної гібридної війни" та захисту суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності України, а також досягнення євроатлантичних стандартів та критеріїв, необхідних для набуття Україною членства в НАТО (інтеграції всіх складових сил оборони України до системи колективної безпеки країн НАТО).

Успіх виконання завдань, покладених на ССпО, потребує чіткого розуміння та дотримання положень усіх доктринальних документів у частині, що стосується спеціальних операцій. Доктрина є системою поглядів на роль, місце та завдання спеціальної операції. Метою розроблення Доктрини є визначення єдиних концептуальних поглядів щодо підготовки, ведення спеціальної операції з урахуванням досвіду підготовки та застосування військових частин (підрозділів) ССпО в ході проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей, принципів та стандартів, прийнятих в збройних силах країн – членів НАТО та адаптованих під сучасні умови.

Доктрина є ключовою в переліку публікацій, що визначають систему поглядів на сутність і зміст спеціальних операцій, умови їх ведення, загальні положення управління, підготовки та ведення спеціальних операцій.

Доктрина передбачає впровадження взаємосумісності ССпО зі збройними силами провідних країн світу та країн – членів НАТО, тому її зміст та положення розроблені з урахуванням союзної публікації НАТО AJP-3.5 (Allied Joint Doctrine for Special Operations – спільна доктрина НАТО зі спеціальних операцій) та доктринальної публікації ADP-3.05 (Army Doctrine Publication ARMY SPECIAL OPERATIONS – Доктрина ЗС США із сухопутних спеціальних операцій).

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	а. Указ Президента України 03.03.2018 № 52/2018 "Про затвердження Положення про Сили спеціальних операцій Збройних Сил України"
	б. Наказ Генерального штабу ЗС України від 31.03.2020 № 124дск "Про затвердження та введення в дію Тимчасової доктрини застосування сил оборони держави"
	в. Наказ Генерального штабу ЗС України від 17.09.2018 № 10т "Про затвердження Основ ведення операцій військ (сил) Збройних Сил України"
	г. Наказ Генерального штабу ЗС України від 31.03.2020 № 3т "Про затвердження тимчасової Доктрини об'єднане планування"
СП 2-00(01).01	д. Наказ Генерального штабу ЗС України від 03.07.2020 № 75дск "Про затвердження Доктрини Об'єднана розвідка"
ВКП 3-00(01).01	е. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 30.07.2020 № 101дск "Про затвердження Доктрини "Об'єднані операції"
ВКП 2-75(01).01	є. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 15.10.2020 № 5т "Про затвердження Доктрини "Спеціальна розвідка"
	ж. Наказ Генерального штабу ЗС України від 30.05.2018 № 5т "Про затвердження Тимчасової настанови з підготовки та застосування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України"
	з. Наказ Генерального штабу ЗС України від 13.08.2019 № 301дск "Про затвердження Основних напрямів формування та розвитку морського компонента Сил спеціальних операцій Збройних Сил України на період до 2020 року"
	и. Наказ Генерального штабу ЗС України від 17.12.2018 № 446дск "Про затвердження Основних напрямів формування та розвитку повітряного компонента Сил спеціальних операцій Збройних Сил України на період до 2020 року"
	і. NATO STANDARD, AJP-3.5 "ALLIED JOINT DOCTRINE FOR SPECIAL OPERATIONS" Edition B Version 1 August 2019

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	к. Army Doctrine Publication, ADP-3.05 "ARMY SPECIAL OPERATIONS", dated 31 July 2019 – Доктрина ЗС США із сухопутних спеціальних операцій
ВКДП 1-00(03).01	л. Наказ Генерального штабу ЗС України від 26.12.2018 року № 460 "Про затвердження Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України"

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Боротьба з тероризмом – діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності.

Військова допомога – це комплекс заходів та дій, що проводяться визначеними силами і засобами ССпО для розвитку, вдосконалення (набуття) спроможностей місцевих сил безпеки (оборони) дружніх країн та їх безпосередньої підтримки з метою підтримання стабільності всередині країни та захисту її суверенітету.

Виявлення об'єкта розвідки – встановлення факту наявності об'єкта розвідки у вказаному районі та координат його розташування (посилання є.).

Виведення об'єкта з ладу – тимчасова втрата об'єктом функціональних якостей, що суттєво впливає на його бойові можливості (посилання є.).

Дорозвідка – цілеспрямований фізичний збір розвідувальної та іншої інформації про конкретні місця, об'єкти або осіб (посилання є.).

Об'єкт розвідки – особа, установа (підприємство), держава або їх коаліція, збройне формування, зразок (система, комплекс) військової техніки або озброєння, місцевість або інженерна споруда, інформація, яка може вплинути на прийняття рішень щодо забезпечення національної безпеки і оборони держави, та ефективність застосування ЗС України (їх функціональних компонентів) (посилання є.).

Оперативна група Командування Сил спеціальних операцій – тимчасово сформований структурний підрозділ Командування ССпО, що функціонує у структурі пункту управління Командування об'єднаних сил ЗС України (підпорядковується (оперативно) Командувачу об'єднаних сил ЗС України) з метою планування, узгодження дій сил і засобів ССпО під час ведення спеціальної операції (спеціальних дій) та управління ними у ході виконання завдань в інтересах проведення операцій угруповань військ сил оборони.

Оперативна група Сил спеціальних операцій – тимчасово сформований структурний підрозділ ССпО, що функціонує у структурі пункту управління угруповання військ (підпорядковується (оперативно) командувачу (командиру) угруповання військ) з метою планування, узгодження дій ССпО під час застосування та управління ними у ході виконання завдань в інтересах проведення операції (бойових дій) угруповання військ (сил).

Пошук – послідовний огляд місцевості у визначеному районі з метою виявлення об'єкта розвідки (посилання є.).

Спеціальні завдання – активні (прямі) дії органів спеціальної розвідки, які здійснюються визначеними способами для добування розвідувальних даних (матеріалів), завдання противнику втрат в особовому складі, озброєнні, техніці та обладнанні з метою часткового або повного порушення функціонування його системи управління і забезпечення (посилання є.).

Спеціальна операція – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом спеціальних дій підрозділів ССпО,

спрямованих на створення умов для досягнення стратегічних (оперативних) цілей, які проводяться за єдиним замислом і планом під керівництвом командувача (командира) угруповання ССпО самостійно або у взаємодії з військовими частинами, підрозділами ЗС України та інших складових сил оборони (посилання б., е.).

Спеціальна розвідка – вид оперативної розвідки, яка ведеться для добування, опрацювання і доведення розвідувальних даних в інтересах підготовки та ведення (підтримки) операцій угруповань військ сил оборони, бойових та спеціальних дій з використанням визначених способів і методів (посилання є.).

Спеціальні дії – організоване застосування визначених сил і засобів у спеціальній операції або окремо (у тому числі під час інших операцій) для виконання спеціальних завдань у визначених зонах (районах) із застосуванням спеціальних способів (засобів) (посилання б.).

Наліт – спосіб виконання розвідувальних і спеціальних завдань, який полягає в організації та здійсненні раптових нападів на особовий склад та об'єкти противника з метою їх знищення (виведення з ладу, пошкодження), захоплення полонених, документів, зразків озброєння і військової техніки (посилання є.).

Не передбачене законом збройне формування – воєнізовані групи, які незаконно мають на озброєнні придатну для використання вогнепальну, вибухову чи іншу зброю (посилання є.).

Тактична група СпО – вид тактичних сил, тимчасово створене формування підрозділів ССпО під єдиним керівництвом, яке застосовується в межах проведення СпО, операцій (бойових дій) угруповань військ (сил) та структурно складається з штабного, бойового елементів та підрозділів забезпечення. Склад тактичної групи СпО залежить від характеру завдань, які їй визначаються. Тактичні групи СпО можуть бути наземними, морськими та повітряними.

Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Терористична група – група з двох і більше осіб, які об'єдналися з метою здійснення терористичних актів.

Терористична діяльність – діяльність, яка охоплює: планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних актів, насильства над фізичними особами або організаціями, знищення матеріальних об'єктів у терористичних цілях; організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення терористичних актів, так само як і участь у таких актах; вербування, озброєння, підготовку та використання терористів; пропаганду і поширення ідеології тероризму; фінансування та інше сприяння тероризму.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
АУВ	Автоматизація управління військовими
ДРС	Диверсійно-розвідувальні сили
ЗС України	Збройні Сили України
КП	Командний пункт
НЗФ	Не передбачене законом збройне формування
ОВТ	Озброєння та військова техніка
ОКП	Основний командний пункт
ОС ЗС України	Об'єднані сили Збройних Сил України
ОТУ	Оперативно-тактичне угруповання
ОУВ	Оперативне угруповання військ
ПКП	Передовий командний пункт
ПС ЗС України	Повітряні сили Збройних Сил України
ПсО	Психологічна операція
ПУ	Пункт управління
РЕБ	Радіоелектронна боротьба
СпД	Спеціальні дії
СпО	Спеціальна операція
ССпО ЗС України	Сили спеціальних операцій Збройних Сил України
СпП	Спеціального призначення

1. ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1. Операційне середовище

Загрози миру та стабільності у сучасному світі обумовлені зростанням кількості авторитарних режимів та урядів, некерованих або недостатньо керованих територій країн, терористичних організацій та злочинних інтересів, спільний вплив яких поширює людські страждання та створює середовище для екстремізму, прагнення набути асиметрії та загрози застосування ними зброї масового ураження.

Прогнозований приріст населення, зростання дефіциту життєво важливих ресурсів, соціально-економічна та релігійна напруженість, розширення глобальних інформаційних мереж, розповсюдження передових систем озброєнь використовується керівництвом Російської Федерації для жорсткого суперництва серед постійно зростаючої кількості міжнародних суб'єктів.

Поточні стратегічні оцінки описують майбутні операційні середовища, як багатополярні, дисперсні, складні і висококонкурентні.

Із необхідності ефективного реагування на сучасні загрози національній безпеці України у воєнній сфері в умовах ведення Російською Федерацією "асиметричної гібридної війни" виникає потреба в застосуванні ССпО для досягнення політичних або стратегічних результатів .

У системі застосування сил оборони Командування ССпО здійснює оперативне планування за трьома окремими напрямами (стратегічні дії – рух опору, операції сил оборони – спеціальна і психологічна операції) та управління в ході ведення операцій (СпД).

СпО – основна форма застосування ССпО.

1.2. Мета спеціальної операції (посилання е.).

Метою проведення СпО є створення умов для досягнення стратегічних (оперативних) цілей застосування ЗС України.

Мета операції досягається послідовним та/або одночасним виконанням таких основних завдань:

встановлення належності, бойового складу, стану, положення, можливостей та ймовірних дій військ (сил) противника, системи управління військами (силами) і зброєю;

встановлення районів дій, викриття інфраструктури та комунікацій противника;

виявлення змін в оперативному обладнанні території противника;

виявлення нових способів і засобів ведення бойових дій, заходів щодо забезпечення дій військ (сил) противника;

зниження бойового потенціалу угруповання військ (сил) противника шляхом виведенням з ладу (знищення, пошкодження) важливих елементів його інфраструктури, державних і військових об'єктів та систем (розвідки, управління, вогневого ураження, забезпечення, РЕБ тощо);

виявлення, супроводження, блокування (ізоляція), затримання, роззброєння або знищення ДРС противника та груп НЗФ;

визволення полонених та осіб, які незаконно утримуються;

пошук, рятування та евакуація осіб, які вимушено перебувають на території противника або тимчасово неконтрольованій державою території.

1.3. Характеристики спеціальних операцій (посилання і., к.)

1.3.1. СпО проводиться спеціально відібраними, створеними (визначеними), організованими, підготовленими, оснащеними (забезпеченими) силами, які використовують спеціальну тактику та необхідні для виконання завдань екіпірування, озброєння та військову технік, матеріально-технічні засоби тощо, які є невластивими (нехарактерними) для видів, родів військ, інших складових сил оборони.

1.3.2. СпО (СпД) проводиться у мирний та воєнний час (особливий період) у незнайомому, ворожому середовищі або політично нестабільній обстановці в межах районів ведення операцій угруповань військ об'єднаних сил або поза їх межами на тимчасово захопленій противником території (або на території противника), на своїй території з суспільно-нестабільним середовищем або території третіх країн, які надають свою територію для вчинення агресії проти України з метою досягнення стратегічних (оперативних) цілей, які можуть мати політичні, воєнні, дипломатичні, інформаційні або економічні наслідки.

1.3.3. Успіх проведення СпО (СпД) залежить від навченості особового складу, нетрадиційних методів та способів виконання завдань, які поєднуються з адаптацією, імпровізацією, інновацією і впевненістю в своїх силах. Невеликий склад і чисельність, унікальні можливості та автономність підрозділів СпО (СпП) можуть забезпечувати військово-політичне керівництво держави необхідними можливостями для військового реагування на кризові ситуації.

СпО (СпД) може проводитись самостійно або в межах операції сил оборони (операцій об'єднаних сил).

1.3.4. СпО (СпД) відрізняються від інших операцій угруповань військ (сил) малопомітними, прихованими способами дій, високим ступенем фізичного і політичного ризику, методами, автономністю, і залежать від детального розвідувального забезпечення та інших факторів.

1.4. Ознаки спеціальних операцій (посилання ж., і., к.)

1.4.1. Темп

Темп має вирішальне значення для спроможностей військових частин (підрозділів) ССпО проводити СпО (СпД). Швидке виконання ССпО визначених завдань дозволяє командуванню зосередити зусилля на найбільш загрозливих напрямках у певний період часу, забезпечити оперативне

виконання завдань, вивести підрозділи із районів виконання завдань до того, як зреагує противник, і продовжувати нарощення зусиль.

Високий темп проведення СпО (СпД) компенсує малу чисельність підрозділів ССпО та їх обмежену вогневу міць і не дозволяє противнику застосувати свої основні сили у повному обсязі для нейтралізації (ліквідації) підрозділів СпО (СпП).

Водночас, високий темп проведення СпО (СпД) забезпечує безпеку сил і засобів ССпО за рахунок швидкості, допускаючи при цьому більш високий ступінь ризику, ніж міг би бути в інших можливих випадках.

1.4.2. Випередження

ССпО повинні випереджати противника самостійно або за підтримки сил оборони, нейтралізуючи його бойові можливості, шляхом ведення спеціальної розвідки, проведення спеціальних дій на критично важливих стратегічних та оперативних об'єктах противника до початку здійснення ним відкритої збройної агресії. ССпО також можуть здійснювати це шляхом підготовки сил опору на загрозливих напрямках (у визначених військово-сухопутних зонах).

1.4.3. Ефективність

Дії ССпО повинні спрямовуватись та забезпечувати досягнення мети зниження потенціалу стратегічних і оперативних угруповань військ (сил) противника, що дозволить створити умови для успішного застосування угруповань своїх військ (сил).

1.4.4. Введення в оману

У ході ведення СпО дії ССпО можуть створювати для противника хибну уяву про чисельність задіяних в операції сил і засобів, чим спонукати противника розосередити зусилля, відмовитись від контрдій або подальших дій в цілому.

1.4.5. Ініціатива

ССпО підтримують здатність та готовність приймати самостійні рішення щодо подальших дій в короткі терміни, використовуючи всю доступну інформацію і рекомендації вищого штабу.

1.5. Вимоги до спеціальних операцій (посилання і.)

1.5.1. Відповідність

Оперативні (бойові) завдання, які визначаються командувачу угруповання (командиру військової частини (підрозділу) ССпО повинні відповідати меті операції.

Підрозділи ССпО не повинні залучатися до виконання непритаманних для них завдань або заміщати підрозділи видів, родів військ та інших складових сил оборони.

Оперативні (бойові) завдання повинні мати виняткові аспекти, які вимагають спеціальної підготовки та застосування можливостей військових

частин (підрозділів) ССпО, які не є притаманними для видів, родів військ та інших складових сил оборони.

1.5.2. Здійсненність

Оперативні (бойові) завдання ССпО повинні відповідати спроможностям військових частин (підрозділів) ССпО, їх рівню підготовки, оснащеності та обізнаності регіональних особливостей районів виконання завдань, умов адміністративно-поліцейського, прикордонного та контррозвідувального режимів агентурно-оперативної обстановки.

1.5.3. Підтримка

Сили і засоби ССпО у ході підготовки та під час виконання завдань повинні бути достатньо забезпечені розвідувальними даними, озброєнням, боєприпасами, засобами зв'язку та іншими необхідними для виконання визначених завдань матеріально-технічними засобами.

Специфіка виконання завдань ССпО вимагає їх всебічної підтримки видами, родами військ та іншими складовими сил оборони.

1.5.4. Виправданість

Очікуваний результат СпО (СпД) повинен виправдовувати ризики її проведення. Командири всіх рівнів мають усвідомлювати, що оцінка ризиків включає не тільки оцінку можливих втрат особового складу, ОВТ але й оцінку можливих негативних наслідків для інтересів держави в разі невиконання завдань у ході СпО (СпД).

2. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Принципи підготовки та ведення спеціальної операції визначені в доктрині "Сили спеціальних операцій".

2.1. Основи підготовки спеціальної операції (посилання в., г.)

Підготовка СпО полягає у проведенні заходів, спрямованих на забезпечення готовності визначених сил і засобів до виконання завдань.

Підготовка СпО починається з отримання оперативної директиви, бойового (попереднього бойового) розпорядження від вищого органу військового управління ЗС України і здійснюється за такими складовими: оперативне планування, організаторська робота, підготовка командування та військових частин ССпО до виконання завдань за призначенням, підготовка районів проведення СпО.

2.1.1. Оперативне планування СпО здійснюється у загальному циклі стратегічного планування застосування ЗС України та інших складових сил

оборони та поділяється за часом проведення на завчасне та безпосереднє, за ступенем деталізації на загальне та детальне.

Завчасна підготовка СпО здійснюється у мирний час та в особливий період.

Безпосередня підготовка ССпО до застосування розпочинається та здійснюється у разі виникнення загрози (ескалації) воєнного конфлікту з отриманням оперативної директиви вищого органу військового управління.

Для підготовки та ведення СпО розробляється План СпО, який врахує всі можливі фактори, що впливають на ефективність та успішність її ведення.

План СпО повинен бути достатньо гнучким, для того щоб враховувати різкі зміни в оперативній обстановці, а також мати змогу адаптуватися до обстановки протягом кризової ситуації.

З урахуванням результатів оперативного планування розробляються (уточняються) склад, структура, дислокація та заходи підготовки військових частин (підрозділів) ССпО до виконання завдань за призначенням.

Метою планування є забезпечення максимально ефективного (раціонального) використання оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей усіх наявних сил і засобів у ході виконання оперативних (бойових) завдань для досягнення кінцевої мети СпО.

Процес планування СпО здійснюється шляхом проведення стандартизованих процедур – фаз (субфаз) відповідно до доктрини "Об'єднане планування", у ході яких Командування ССпО та оперативні групи видів, родів військ, інших складових сил оборони (у разі їх залучення до СпО) організовує та здійснює розробку комплекту визначених оперативних документів.

Згідно із затвердженим замислом СпО Командування ССпО розробляє та доводить до військових частин СпО (органів військового управління (органів управління) сил оборони, які залучаються до проведення СпО, розпорядчі документи.

Відповідно до отриманих розпорядчих документів у військових частинах ССпО розробляються Плани бойового застосування сил і засобів військових частин (підрозділів) ССпО. Зазначені Плани відпрацьовуються в двох примірниках, один з яких надсилається до Командування ССпО.

План СпО та Плани бойового застосування сил і засобів військових частин (підрозділів) СпО розробляються, як комплексні оперативні (бойові) документи, що включають текстуальну, графічну частину та додатки.

2.1.2. Організаторська робота командувача та Командування ССпО полягає в спрямуванні та координації діяльності підпорядкованих військових частин (підрозділів) на забезпечення своєчасної та повної підготовки до СпО (СпД) і здійснення контролю готовності до виконання визначених завдань.

Складовими організаторської роботи Командування ССпО є:

організація управління військовими частинами (підрозділами);

організація взаємодії військ;

організація забезпечення військових частин (підрозділів);

контроль готовності військ до СпО (СпД).

Організаторська робота розпочинається одночасно з отриманням

директиви (наказу, бойового розпорядження) вищого органу військового управління і спрямовується в інтересах виконання першочергових завдань з підготовки СпО (СпД). Вона активізується та розгортається після затвердження замислу та триває впродовж усього періоду часу, відведеного на підготовку СпО (СпД). Основні зусилля при цьому спрямовуються на повне виконання підлеглими всіх передбачених заходів щодо підготовки СпО (СпД), виявлення та своєчасне усунення проблемних питань, які можуть вплинути на виконання визначених завдань.

Під час підготовки СпО (СпД) організаторська робота проводиться згідно з календарним планом підготовки СпО (СпД).

У підпорядкованих військових частинах (підрозділах) організаторська робота здійснюється комплексними групами на чолі з командувачем (командиром), його заступниками або іншими службовими особами. Офіцери, що призначаються до складу цих груп, повинні бути добре підготовленими, здатними надавати практичну допомогу на місцях і вирішувати проблемні питання, що виникають.

2.1.3. Робота органів Командування ССпО щодо підготовки військових частин (підрозділів) полягає в організації, координації та контролі за проведенням заходів щодо доукомплектування їх особовим складом, забезпечення ОВТ, планування і організації заходів щодо його технічного обслуговування та ремонту, здійснюються заходи щодо подовження її ресурсу, доведення МТЗ до встановлених норм, бойового злагодження військових частин (підрозділів), підготовки ОВТ до бойового застосування, відпрацювання способів дій під час виконання визначених завдань у ході проведення тренувань і навчань.

Підготовка військових частин (підрозділів) до СпО (СпД) починається з отриманням завдання на підготовку СпО (СпД) і здійснюється одночасно з розробленням (уточненням) оперативних планів.

Вона організовується залежно від наявного часу на підготовку СпО (СпД), складу та стану військ, характеру майбутніх дій, наявності та стану ОВТ, запасів МТЗ і інших факторів.

Підготовка військових частин (підрозділів) до СпО здійснюється залежно від вказівок командувача шляхом безпосередньої його роботи з підпорядкованими командирами, перевірки на місцевості готовності підпорядкованих військових частин (підрозділів) до дій, а також практичного вирішення усіх питань, які виникли під їх час підготовки, забезпечення та усунення виявлених недоліків. Робота командувача та Командування ССпО у військах під час підготовки операції здійснюється по спеціально розробленому плану, в якому відображаються: військові частини (підрозділи), в яких працюють командувач, його заступники, начальники структурних підрозділів та окремі представники від Командування ССпО; час роботи; орієнтовний порядок та терміни роботи; склад робочих груп та транспорт, який для цього виділяється; завдання, які необхідно вирішити.

Перед виїздом у війська командувач, його заступники та відповідні посадові особи повинні детально вивчити замисли підпорядкованих командирів, які у визначений термін надаються до Командування ССпО,

аналізуються, розглядаються начальником штабу та затверджуються командувачем. Уточнення, які зроблені командувачем, доводяться до командирів підпорядкованих військових частин.

Під час роботи передусім визначається правильність усвідомлення підлеглими поставленого завдання, знання складу та стану противника, відповідність замислів та планів бойового застосування військових частин (підрозділів). Потім спільно з підлеглими уточнюються (перевіряються): порядок дій військових частин (підрозділів), порядок виконання визначених завдань, управління, основні питання взаємодії (на всіх рівнях), та основні завдання забезпечення; стан та готовність військових частин (підрозділів) до виконання визначених завдань; виявляються невирішені питання та труднощі, які можуть негативно вплинути на їх готовність, визначаються заходи щодо їх вирішення.

2.1.4. Робота Командування ССпО щодо підготовки району СпО (СпД) полягає в плануванні, координації та контролі за проведенням організаційних і практичних заходів підготовки наявних об'єктів військової інфраструктури до функціонування у воєнний час та оперативного обладнання районів застосування військових частин (підрозділів) ССпО з метою створення сприятливих умов для своєчасного та організованого розгортання угруповання ССпО, успішного виконання ними визначених завдань, забезпечення живучості та швидкого відновлення боєздатності, організованого і безперебійного забезпечення та управління.

У ході завчасного оперативного планування військовим частинам (підрозділам) ССпО визначаються та оцінюються: основні та запасні шляхи, дороги в смузі висування військових частин (підрозділів), переправи через водні перешкоди, вихідні рубежі, рубежі регулювання руху, райони привалів і відпочинку, мережі (лінії) зв'язку, станції навантаження та розвантаження; райони зосередження частин, райони базових таборів військових частин (підрозділів), місця розгортання ПУ, аеродроми та майданчики для авіації; комунікації та об'єкти інфраструктури місцевості (аеродроми спільного використання, порти, мости, переправи, тунелі, перевали, залізничні напрямки, продуктопроводи, об'єкти атомної енергетики та хімічно-небезпечні об'єкти тощо).

Під час безпосереднього оперативного планування основні зусилля Командування ССпО зосереджуються на координації та контролі за проведенням заходів щодо: підготовки основних і запасних шляхів, переправ через водні перешкоди, вихідних рубежів, рубежів регулювання руху, районів привалів і відпочинку; перевірки місцевості на наявність вибухонебезпечних предметів; підготовки районів зосередження військових частин (підрозділів), обладнання базових таборів військових частин (підрозділів), місць розгортання ПУ, позицій підрозділів охорони (блокпостів), підготовки мережі шляхів маневру, підвозу та евакуації; створення (розгортання) польових складів боєприпасів та запасів МТЗ.

Порядок підготовки спеціальної операції визначається у Доктрині "Об'єднане планування" та бойовому статуті ССпО "Спеціальні операції".

2.2. Основи ведення спеціальної операції

2.2.1. СпО проводиться у декілька етапів, кількість, зміст і тривалість яких визначаються замислом її проведення, послідовністю виконання оперативних завдань та бойовими можливостями сил і засобів, що залучаються до операції.

На етапах ведення СпО, в ході яких виконуються визначені оперативні завдання, визначаються проміжні цілі на кожний етап для створення сприятливих умов для подальшого ведення операції, що дозволяє командувачу більш детально (поетапно) спланувати шляхи (способи) досягнення кінцевої мети СпО.

Зазначений підхід надає змогу командувачу ССпО визначити завдання (об'єкти, райони, напрямки), на яких доцільно зосередити основні зусилля підпорядкованих сил і засобів, здійснити їх оптимальний розподіл за завданнями (районами, об'єктами), визначити загальний та детальний порядок їх застосування для виконання цих завдань (посилання е.)

2.2.2. У разі виникнення загрози збройної агресії або збройного конфлікту для підготовки та ведення СпО визначаються райони проведення операцій, які можуть знаходитись в межах однієї або декількох операційних зон (районів) та охоплювати частину сухопутної території, водного та повітряного простору.

Просторові показники та тривалість СпО визначаються:

метою, завданнями, станом і можливостями своїх військ (сил), можливостями засобів виведення підрозділів СпО, а також просторовими та маневреними можливостями сил і засобів вогневого ураження своїх військ;

складом, можливостями та характером дій угруповань військ (сил) противника;

кількістю і розмірами районів розташування критично важливих об'єктів противника, пріоритетних для застосування сил і засобів ССпО і віддаленням їх від лінії бойового зіткнення військ (державного кордону);

географічними, метеорологічними, гідрографічними, та демографічними особливостями району проведення операції;

умовами оперативної обстановки.

2.2.3. Для ведення СпО створюється угруповання ССпО (посилання е.).

Склад угруповання, а також організаційна структура його органу управління повинні забезпечувати виконання визначених завдань.

Під угрупованням ССпО слід розуміти військові частини (підрозділи) ССпО, передані в підпорядкування (оперативне) командувачу ССпО, сили і засоби видів, родів військ, спеціальних військ, логістичного і медичного забезпечення ЗС України, військові частини (підрозділи) інших складових сил оборони, об'єднані єдиним керівництвом, розгорнуті в межах визначених зон (районів), смуг (ділянок) території, які залучаються до ведення СпО.

Склад угруповання ССпО для ведення СпО повинен відповідати замислу

операції та умовам обстановки, забезпечувати виконання визначених завдань та ефективне використання бойових (спеціальних) можливостей військових частин (підрозділів) угруповання ССпО у різноманітних умовах обстановки.

Склад угруповання ССпО визначається з урахуванням:

мети та оперативних (бойових) завдань СпО;

бойового складу своїх військових частин (підрозділів);

кількісно-якісного співвідношення наявних сил і засобів до критично важливих об'єктів противника, які підлягають розвідці (дорозвідці, ураженню);

визначеного часу на виконання завдань та інших умов обстановки.

2.2.4. У ході ведення СпО використовуються різні способи виконання розвідувальних та спеціальних завдань, які залежать від мети та характеру визначених завдань, складу та бойових можливостей своїх військових частин (підрозділів) і військ (сил) противника, видів зброї, що застосовується, умов обстановки та інших умов.

Під способом застосування ССпО слід розуміти обраний і встановлений варіант порядку застосування військових частин (підрозділів) СпО для вирішення завдань в інтересах досягнення мети СпО.

Способи застосування військових частин (підрозділів) СпО мають відмінності від способів застосування інших видів (родів) військ (сил), спеціальних військ ЗС України.

Основними способами виконання завдань в ході ведення СпО є приховані та прямі дії підрозділів СпО, що поєднують пошук і спостереження (підслуховування) за об'єктами розвідки, проведення збройних нападів (нальотів, засідок, диверсій) спрямованих як на добування розвідувальної інформації (захоплення документів, полонених, зразків озброєння і військової техніки), так і на виведення з ладу (пошкодження, знищення) важливих об'єктів (комунікацій) противника або їх елементів, у тому числі, шляхом наведення (корегування) вогню (ударів) засобів вогневого ураження та снайперські (контрснайперські) дії, направлені на знищенні особливо важливих цілей або протидії снайперам противника.

2.2.5. До виконання завдань СпО залучаються військові частини (підрозділи) наземного, повітряного та морського компонентів ССпО. Для підтримки дій тактичних груп СпО наземного та морського компонентів ССпО залучається компонент ПсО.

Виконання розвідувальних та спеціальних завдань в ході ведення СпО, в операційних (військово-сухопутних) зонах на суходолі здійснюється бойовим застосуванням військових частин (підрозділів) СпО (СпП), які є основою наземного компонента.

Виконання розвідувальних та спеціальних завдань, спеціальних дій в ході проведення СпО на узбережжі, у прибережній морській і річковій зонах, виведення підрозділів у райони виконання завдань, здійснення їх морської підтримки, логістичного забезпечення, повернення після виконання завдань та евакуації здійснюється морським компонентом ССпО.

Виконання завдань щодо виведення військових частин (підрозділів) СпО (СпП) у райони виконання завдань, здійснення їх авіаційної підтримки, логістичного забезпечення, повернення після виконання завдань та евакуації здійснюється повітряним компонентом ССпО.

На час ведення СпО визначений авіаційний підрозділ ПС ЗС України передається в підпорядкування (оперативне) командувачу ССпО та є повітряним компонентом ССпО.

У мирний час, для адекватного реагування на воєнні загрози та випереджувальних активних дій у ході підготовки держави до воєнного конфлікту, застосування сил і засобів ССпО здійснюється відповідно до повноважень Головнокомандувача щодо застосування ЗС України, визначених законами України та виданими на їх основі нормативно-правовими актами.

2.2.6. Основними складовими бойового застосування сил і засобів СпО в ході СпО є:

загальна підготовка до виконання завдань за призначенням;

безпосередня підготовка сил і засобів СпО до виконання визначених завдань;

виведення сил і засобів СпО;

виконання силами і засобами СпО визначених завдань;

повернення сил і засобів СпО;

робота з органами СпО після повернення.

Детальний порядок виконання розвідувальних, спеціальних завдань та ведення спеціальних дій в ході СпО викладено в доктрині "Спеціальна розвідка", бойовому статуті ССпО "Спеціальні операції" та відповідних тактичних публікаціях ССпО.

2.3. Управління в ході ведення спеціальної операції

2.3.1. В ході підготовки та ведення СпО управління силами і засобами ССпО, військових частин (підрозділів) видів, родів військ, спеціальних військ ЗС України, інших складових сил оборони здійснюється командувачем ССпО в загальній системі об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління у ЗС України із стаціонарних та рухомих пунктів управління.

Функції управління угрупованням ССпО здійснюються із стаціонарного або на рухомих засобах ОКП (ПКП), генерування – із стаціонарного ПУ Командування ССпО, який, як правило, розгортається в пункті постійної дислокації (посилання г.).

Система управління угрупованням ССпО є сукупністю функціонально і структурно пов'язаних між собою систем: органів військового управління, пунктів управління, зв'язку та АУВ, у тому числі спеціальних систем, що забезпечують збір, оброблення, захист інформації та кібербезпеку (посилання г.).

2.3.2. Система управління угрупованням ССпО повинна відповідати вимогам, які висуваються до управління військами, мати високий рівень готовності до управління, забезпечувати можливість як централізованого, так і децентралізованого управління військовими частинами (підрозділами).

Структура системи управління угрупованням ССпО визначається особливостями і характером вирішуваних завдань.

2.3.3. Орган управління повинен мати типову структуру, відповідати вимогам мобільності, перебувати у стані постійної готовності до виконання завдань управління (посилання г.).

Для розміщення оперативного складу та забезпечення його ефективної роботи з управління військовими частинами (підрозділами) у ході підготовки та ведення СпО створюється система ПУ.

Призначення та склад кожного з ПУ визначається його рівнем (оперативним, тактичним) та місцем у загальній системі управління, характером завдань, що виконуються, та умовами обстановки.

Для забезпечення управління, взаємодії, взаємного обміну інформацією між ПУ і їх елементами під час підготовки та в ході ведення СпО створюється та розгортається система зв'язку і автоматизації управління військовими частинами (підрозділами).

Функції підтримки прийняття рішень, оперативного доведення їх до виконавців та здійснення контролю за виконанням управлінських рішень забезпечується засобами (комплексами) автоматизації управління, поєднання яких єдиним інформаційним середовищем та інформаційно-розрахунковим процесом створює автоматизовану систему управління.

2.3.4. Визначені сили і засоби, які залучаються до проведення СпО, можуть передаватися в підпорядкування (оперативне) Командувачу об'єднаних сил ЗС України або командувачу угруповання військ (сил). (посилання е.).

У разі коли сили і засоби СпО не входять до складу угруповань військ (сил), але виконують завдання в межах визначених операційних зон (районів) цих угруповань, вони входять під оперативний контроль або в оперативну взаємодію з командувачами (командирами) цих угруповань військ (сил).

Оперативний контроль (оперативна взаємодія) здійснюється для чіткої координації дій, узгодження часових показників виконання завдань, здійснення підтримки дій та надання допомоги у разі необхідності.

Порядок підпорядкування, входження під оперативний контроль або в оперативну взаємодію визначається директивними документами Головнокомандувача ЗС України.

Під час підготовки і ведення СпО підрозділи угруповання ССпО можуть взаємодіяти або виконувати завдання спільно з військовими частинами (підрозділами) видів, родів військ, спеціальних військ ЗС України та інших складових сил оборони.

Спільними діями з військовими частинами (підрозділами) угруповань військ (сил) підрозділи ССпО можуть досягти результату з меншою ймовірністю втрат, ніж якби вони діяли окремо.

Взаємодія в ході планування, її організація та підтримання (відновлення) під час ведення СпО досягається шляхом проведення комплексу заходів з боку командувачів (командирів) всіх ланок, спрямованих на координацію дій, узгодження часових показників виконання завдань, здійснення підтримки дій та надання допомоги підрозділам ССпО у разі необхідності.

Для узгодження дій та обміну інформацією з метою забезпечення взаємодії, планування застосування та управління силами і засобами СпО, які передаються в підпорядкування (оперативне) Командувачу об'єднаних сил ЗС України або командувачу (командиру) угруповання військ (сил) від ССпО виділяються:

до Командування ОС ЗС України (ОКП сил оборони) – оперативна група Командування ССпО;

до КП відповідних ОУВ (с) (ОТУ) – оперативні групи ССпО.

У разі виконання специфічних завдань силами і засобами СпО в інтересах інших складових сил оборони, для узгодження дій, обміну інформацією, забезпечення взаємодії, планування застосування та управління силами і засобами СпО, до відповідних органів управління (військового) виділяються оперативні групи ССпО.

2.3.5. Під час організації взаємодії необхідно враховувати:

по яких завданням, які дії військових частин (підрозділів), в інтересах кого, у яких районах (об'єктах) і коли потребують узгодження та координації;

з якими органами військового управління, пунктами управління військових частин (підрозділів) необхідно організувати взаємний обмін інформацією та підтримувати взаємодію;

порядок обміну оперативними групами та їх склад;

порядок організації взаємодії на місцевості;

порядок організації зв'язку взаємодії, підтримання та відновлення втраченої взаємодії.

3. СПЕЦИФІЧНІ ЗАВДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

До специфічних завдань, які виконуються у ході ведення СпО, належать (посилання а., і.):

підтримка діяльності, спрямованої проти терористичних загроз і піратства;

протидія розповсюдженню хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної зброї;

рятування та евакуація осіб, які вимушено перебувають на території противника або території тимчасово неконтрольованій державою;

військова допомога.

3.1. Підтримка діяльності, спрямованої проти терористичних загроз і піратства

Підтримка діяльності, спрямованої проти терористичних загроз, здійснюється шляхом проведення СпД щодо затримання або ліквідації терористичних груп (терористів), знищення (виведення з ладу, пошкодження) їх об'єктів, а також стримуючих запобіжних та контр-силових заходів з метою запобігання терористичним актам.

З метою забезпечення безпеки національного морського судноплавства України у відкритому морі чи в будь-якому місці поза межами юрисдикції будь-якої держави спеціально підготовлені підрозділи морського компоненту ССпО можуть залучатися до здійснення заходів боротьби з піратством та морським тероризмом шляхом проведення дій щодо перехоплення та огляду морських суден (кораблів) та інших плавзасобів.

3.2. Протидія розповсюдженню хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної зброї

Спеціально підготовлений та споряджений особовий склад підрозділів ССпО може залучатися до комплексу заходів, які передбачають обмежувальні (стримувальні) процедури із забезпечення протидії незаконного розповсюдження, захоплення, заборони використання, знищення або сприяння приведення до безпечного стану хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної зброї та пов'язаних з ними виробничих об'єктів.

3.3. Рятування та евакуація осіб, які вимушено перебувають на території противника або території тимчасово неконтрольованій державою

Підрозділи ССпО можуть виконувати завдання з рятування та евакуації осіб, які вимушено перебувають на території противника або території, тимчасово неконтрольованій державою.

Детально про порядок виконання завдань з рятування та евакуації осіб, які вимушено перебувають на території противника або території, тимчасово неконтрольованій державою викладено в військових публікаціях ССпО.

Крім того, підрозділи ССпО можуть залучатися до заходів щодо здійснення захисту життя, здоров'я громадян та об'єктів (майна) державної власності за межами України, забезпечення їх безпеки (визволення) та евакуації (повернення).

3.4. Військова допомога

Надання військової допомоги здійснюється визначеними силами і засобами ССпО для розвитку, вдосконалення (набуття) спроможностей місцевих сил безпеки (оборони) дружніх країн та їх безпосередньої підтримки з

метою підтримання стабільності всередині країни та захисту її суверенітету від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Як правило, обсяг, терміни та характер надання військової допомоги залежить від урядових інтересів країни, якій надається допомога, її національних, релігійних та культурних особливостей.

Надання військової допомоги може включати підготовку особового складу та підрозділів сил безпеки (оборони) до бойового застосування на тактичному рівні, консультаційну допомогу, наставництво (партнерство) та міжвідомчу підтримку.

3.4.1. Підготовка особового складу та підрозділів сил безпеки (оборони) до бойового застосування на тактичному рівні

Заходи, які передбачають здійснення підготовки особового складу та підрозділів військ (сил) країни, якій надається військова допомога з метою підвищення їх спроможностей щодо ведення бойових (спеціальних) дій.

Як правило, підрозділи (представники) ССпО здійснюють підготовку особового складу (підрозділів) СпП (ССпО) країни перебування.

3.4.2. Консультаційна допомога

Заходи, які проводяться групами експертів (військовими радниками, інструкторами) ССпО з питань, які покращують спроможності визначених суб'єктів шляхом обміну досвідом, наданням експертних висновків (вказівок, рекомендацій) командувачам (командирам, штабам) і включає супроводження та оцінку їх діяльності, звітування про хід підготовки, що здійснюється для визначення пріоритетних напрямів зосередження зусиль та ресурсів для досягнення визначеної мети.

3.4.3. Наставництво (партнерство)

Під наставництвом (партнерством) розуміють комплекс заходів та дій, які здійснюються визначеними підрозділами (радниками) ССпО з конкретними військовими частинами (підрозділами, представниками) місцевих сил безпеки (оборони) з надання підтримки, порад, вказівок з планування та проведення бойових (спеціальних) дій (операцій).

3.4.4. Міжвідомча підтримка

Вид діяльності, яка як правило, здійснюється для встановлення взаємовідносин з невійськовими суб'єктами (цивільними офіційними особами, цивільними установами, міжнародними неурядовими та приватними організаціями) приймаючої сторони з метою координації проведення воєнних операцій. Як правило, ці відносини покладаються на персонал цивільно-військового співробітництва ССпО.

Командувач Сил спеціальних операцій
Збройних Сил України
генерал-майор Григорій ГАЛАГАН

ДЛЯ ЗАМІТОК
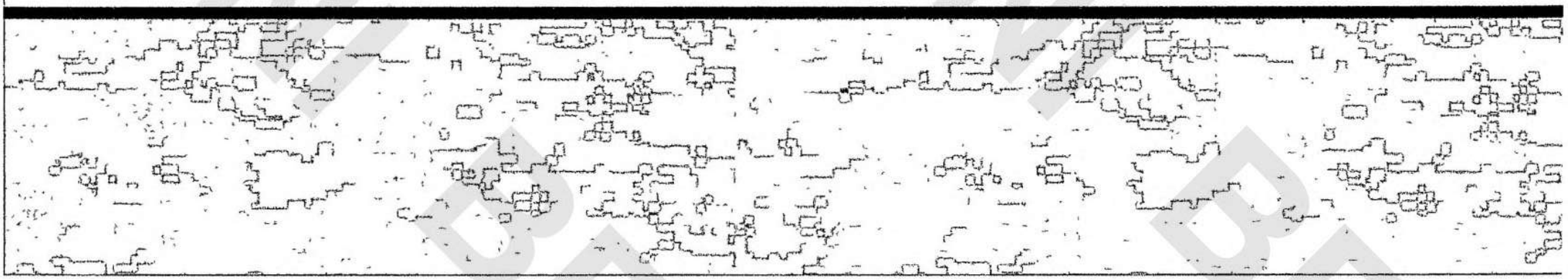
BEREGINI